

عاشورا و گفتمان سیاسی شیعه

گفتمان سیاسی شیعه پیش از همه گفتمان‌های عصر اموی بر عدالت اجتماعی تاکید می‌ورزید و نخستین گفتمانی که در مقابل آن قدرایی کرد، گفتمان اموی بود و بزرگ‌ترین صحنه رویارویی این دو گفتمان با یکدیگر را باید جنگ صفین و سپس واقعه کربلا دانست. حفظ دین اصیل، از دغدغه‌های اصلی گفتمان سیاسی شیعه بود. چنانچه علی بن ابیطالب در این‌باره خطاب به معاویه، بنیانگذار گفتمان اموی می‌گوید: به جانم سوگند اگر ما در مبارزه مثل شما بودیم هرگز پایهای برای دین باقی نمی‌ماند و شاخهای از درخت ایمان سبز نمی‌گشت. تکیه بر امر به معروف و نهی از منکر و همچنین مسئولیت فرد در قبال جامعه از اسلوب‌های اصلی گفتمان سیاسی شیعه بود. پرچمداران این گفتمان نخست علی بن ابیطالب(ع) و سپس فرزندان ایشان بودند.

در تبیین گفتمان‌های سیاسی شیعه به حادثه عاشورا، باید بیش از بقیه حوادث توجه داشت چراکه این حادثه بزرگ‌ترین و مهم‌ترین عرصه برای تضارب گفتمان‌های سیاسی عصر اموی است.

مطلب مهمی که در این میان حایز اهمیت است دلایل تقابل گفتمان خلافت اموی و گفتمان شیعه با یکدیگر است. گفتمان سیاسی شیعه در عصر اموی به دلایل چندانی با گفتمان دستگاه خلافت اموی در تضاد بود و دیر یا زود می‌بایست، نزاعی جدی میان این دو گفتمان صورت گیرد. با تکیه بر اصول گفتمان سیاسی شیعه، خلافت اموی خلافتی دروغ بود و اگر در مقابل آن سکوت می‌شد، به این دروغ دامن زده می‌شد و گفتمان سیاسی شیعه در عصر اموی نمی‌توانست خلافتی دروغ را تأیید کند. همچنین امام حسین(ع) به عنوان پرچمدار گفتمان سیاسی شیعه، برخلاف دیگر پرچمداران گفتمان‌های اموی، فردی با وجدان آگاه و پیدار بود و پذیرش گفتمان غالب اموی در جامعه، با وجدان ایشان در تضاد بود و از آنجا که ایشان نمی‌توانست برخلاف وجدانش عمل کند، طبیعی بود که روزی در مقابل این گفتمان به طور جدی بایستد. گفتمان پاتریمونیالیستی اموی تجاوزه به حقوق مردم را توسط حاکمیت نپاایند و ضربات جبران‌ناپذیری را به اسلام وارد کرده بود. روشن بود که گفتمانی که هم حقوق مردم را محترم می‌شمارد و هم دغدغه حفظ اسلام راستین را دارد، با این گفتمان بی‌اخلاق، وارد نزاع خواهد شد و درنهایت گفتمان سیاسی اموی، با آگاهی کاذبش، گمراهی را جامعه ایجاد کرده بود و مردم را به اشتباه انداخته بود. در مقابل گفتمان شیعه، دغدغه اصلی‌اش هدایت مردم و افزایش آگاهی آنان از حاکمیت و جامعه بود و از آنجا که گفتمان اموی را اصلاح‌ناپذیر یافته بود، بی فرصتی مناسب برای بر هم زدن این گفتمان می‌شد. گفتمان سیاسی شیعه برای ایجاد حالت خود از گفتمان مقاومت به گفتمان غالب پی فرصتی می‌گشت که مرگ معاویه این فرصت را برای این گفتمان به وجود آورد. دیری نپایید که یزید پرچمدار گفتمان اموی پس از معاویه شد و همگان را به تبعیت از گفتمان غالب، تحت فشار قرار داد. یزید از همان ابتدا به مأمورانش دستور داد که نخست از پرچمدار گفتمان سیاسی شیعه یعنی حسین بن علی(ع) اخذ بیعت کنند و اگر ایشان سر باز زد او را اسیر و سپس به قتل برساند. بدین‌سان طبع یافی گفتمان اموی، در این نزاع گفتمانی، پیش‌دستی کرد و آغازگر این جنگ شد.

گفتمان شیعه به عنوان گفتمان مقاومت به قدری در باور عمومی طرفدار داشت که اگر گفتمان اموی به عنوان گفتمانی غالب، فضایی آزاد در جامعه ایجاد می‌کرد، حتماً به گفتمانی غالب و مسلط تبدیل می‌شد. لیکن از آنجا که غلبه گفتمان اموی در سایه برق شمشیر به دست آمده بود چنین امکانی پیش نمی‌آمد.

گفتمان اموی، چنان خفقانی در جامعه اسلامی ایجاد کرده بود که تنها مداحان و بادمجان دور قاب‌چینان خلافت اموی آزادی بیان داشتند و امکان هر اصلاح و نصیحتی به‌کلی از بین رفته بود و جز اطاعت محض چیز دیگری طلب نمی‌شد. گفتمان سیاسی شیعه در این آشفته‌بازار، بهترین راه را برمی‌گزیند. امام حسین(ع) در پاسخ نامه این زیاد مبنی بر بیعت با یزید می‌نویسد که: آخرین ضربه‌ای که می‌توانید به من بزنید مرگ است در مقابل زندگی ذلیلانه، آفرین بر مرگ.

بدین صورت گفتمان سیاسی شیعه با گفتمان سیاسی اموی کوچک‌ترین وجه مشترکی را نمی‌یابد و جنگ میان آنها ناگزیر می‌شود. با تنها گذاردن پرچمدار گفتمان شیعه توسط دعوت‌کنندگان به قیام، این گفتمان با عده اندکی در صحرای کربلا (عصر نزاع گفتمان اموی و گفتمان شیعه) ظاهر می‌شود.

درنهایت، نکته‌ای که بسیار حایز اهمیت است تداوم گفتمان سیاسی شیعه در طول تاریخ اسلام است. گفتمان سیاسی شیعه با آنکه همواره به عنوان گفتمان مقاومت در جهان اسلام حضور داشته، اما تداوم آن از همه گفتمان‌های عصر اموی بیشتر بود و با اینکه ظاهراً شکست‌خورده صحرای کربلا به چشم می‌آمد، اما در درازمدت پیروز این نزاع گفتمانی بود و سرمشق و الگوی زندگی انسانی در اعصار مختلف شد.

شرق، رضاغیبی: بازار ایران به واسطه تلاش برای تبدیل دلارهای نفتی به ریال و اهتمام دولت برای کنترل تورم، جذایبیتی دوچندان برای تولیدکنندگان خارجی و همچنین واردکنندگان داخلی ایجاد کرده است. گوشت یکی از اقلام وارداتی سال‌های اخیر بوده که حاشیه‌های بسیاری را نیز به همراه داشته است. پس از فراوش شدن داستان گوشت‌های آلوده، چند وقتی است که واردات گوشت با هم خیرساز شده. این بار گوشت گاویش‌های هندی خیرساز شده‌اند و اظهارات برخی از کارشناسان مبنی بر آلوده بودن این گوشت‌ها نگرانی‌هایی را نیز موجب شده است. گوشت‌هایی که گفته می‌شود در برخی از سربازخانه‌ها و سلف‌سرویس برخی از دانشگاه‌ها و رستوران‌ها و مراکز فست‌فود استفاده شده است. شکسته شدن انحصار واردات گوشت از برزیل یکی از دلایلی است که در توجیه این اقدام مطرح می‌شود. تلاش برای شکست انحصار در حالی صورت می‌گیرد که به گفته بسیاری از کارشناسان، برزیل بزرگ‌ترین تولیدکننده دام سنگین بوده و گوشت‌های تولیدشده در این کشور از نظر کیفی در بهترین شرایط قرار دارد. به نظر می‌رسد اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز و سفید به‌عنوان متولی واردات گوشت بتواند پاسخگوی بسیاری از سوالات و ابهامات موجود باشد. اتحادیه‌ای که در راستای تاکید دولت مبنی بر واگذاری برخی از امور تنظیم بازار و همچنین مدیریت واردات تشکیل شد تا تصدی‌گری دولت در این بخش به حداقل برسد. این اتحادیه اما از همان روزهای اول تأسیس با واکنش دولتی مواجه رو به‌رو شد چرا که وزارت بازرگانی سابق اقدام به تشکیل مجمع عالی واردات کرده بود تا از این طریق واردات کشور را ساماندهی کند. رئیس مرکز اصناف و بازرگانان وزارت بازرگانی سابق سال گذشته در واکنش به تأسیس این اتحادیه گفت: اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز و مرغ که اعلام موجودیت کرده است، مورد تأیید این وزارتخانه نیست. حسن رادمند در مورد ساماندهی واردات مواد پروتئینی نیز گفته بود: براساس مصوبه کارگروه کنترل بازار، اتحادیه واردکنندگان اقلام پروتئینی باید تشکیل شود که بر این اساس، با همکاری ۳۵ نفر از افراد فعال و صاحب تجربه در حوزه مواد پروتئینی، این اتحادیه با مجوز رسمی وزارت بازرگانی تشکیل شده است و تا چند روز آینده، انتخابات خود را برگزار خواهد کرد. اتحادیه‌ای که رادمند وعده تشکیل آن را داده بود، امروز نیز نظر مجمع عالی واردات مشغول به کار است و به گفته حسین صدر، رئیس اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز و سفید نه‌تنها وعده‌های دولت مبنی بر واگذاری این بخش از امور به بخش خصوصی را تأمین نکرده است، بلکه فعالیت این گروه زیر نظر جمعی که اداره و سیاست‌گذاری‌های آن در وزارت صنعت معدن و تجارت صورت می‌گیرد با موضوع شرکت‌های اقماری وزارت جهاد کشاورزی و همچنین برخی از تجار نزدیک به وزارت صنعت و تجارت صورت می‌گیرد و به‌طور خاص تمامی اقدام پروتئینی از طریق این گروه صورت می‌گیرد و مجمع عالی واردات را به دستور مهدی غضنفری تشکیل و اقدامات و کسب سود کلان توسط برخی از تجار و جرای این اتفاقات

را با حسین صدر، رئیس اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز و سفید در میان گذاشته‌ایم.

■ ■ ■

❧ به نظر می‌رسد اتحادیه به‌عنوان متولی واردات باید پاسخگوی بسیاری از سوالات و ابهامات فعلی باشد چرا که بسیاری از امور مربوط به واردات در این اتحادیه تصمیم‌گیری و به اجرا گذاشته می‌شود. این اتحادیه برخلاف تصور بسیاری از مردم نه‌تنها بزرگ‌ترین کارتل واردکننده گوشت نیست بلکه با کم‌لطفی دولتی‌ها و مجموعه معاونت توسعه بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت نتوانسته هیچ نقشی در این زمینه ایفا کند. به‌طوری‌که مانع‌تراشی‌های صورت‌گرفته اجزایی شدن برنامه‌ها و تحقق اهداف ترسیب‌شده در این بخش را با چالش مواجه کرده است.

❧ دلیل این مقاومت‌ها چه بود و در حال حاضر واردات گوشت از چه سازوکاری تبعیت می‌کند؟ مانع‌تراشی‌های معاونت توسعه بازرگانی داخلی یکی از عمده دلایل عدم موفقیت این اتحادیه بود. این مانع‌تراشی‌ها در حالی صورت گرفته که رئیس جمهوری و وزیر بازرگانی سابق بارها از ضرورت مشارکت بخش خصوصی در این حوزه سخن گفته‌اند. در حال حاضر معاونت توسعه بازرگانی داخلی در ابلاغیه‌ای به سازمان توسعه تجارت اعلام کرده که ثبت سفارش اقلام پروتئینی تنها با امضای گروه واردکنندگان مواد پروتئینی مجاز است. توجه داشته باشید که اعضای این گروه شرکت‌های اقماری و زیرمجموعه وزارت جهاد کشاورزی و برخی از تجار نزدیک به وزارتخانه هستند که زیر نظر مجمع عالی واردات فعالیت می‌کنند. با توجه به اینکه واردات گوشت و به‌طور خاص تمامی اقدام پروتئینی از طریق این گروه صورت می‌گیرد و مجمع عالی واردات را به دستور مهدی غضنفری تشکیل و اقدامات و برنامه‌های خود را زیر نظر این وزارتخانه صورت می‌دهد، می‌توان

گفت برخلاف وعده‌های رئیس جمهوری و وزیر صنعت معدن و تجارت این بخش از امور نه‌تنها خصوصی نشده بلکه معاونت توسعه بازرگانی داخلی انحصار و رانت بزرگی را برای گروهی خاص ایجاد کرده است و شرکت‌های دولتی و زیرمجموعه وزارتخانه‌های تمامی امور مربوط به واردات مواد پروتئینی و گوشت را رها کرده هستند. با توجه به سازوکار حاکم بر تنظیم بازار و واردات گوشت می‌توان گفت اگر وزارت جهاد کشاورزی واقعا حامی تولید داخلی است و ادعاهای مسئولان مبنی بر حرکت در مسیر خودکفایی صحت دارد، باید تمامی اجزای وابسته به خود را که کار بازرگانی می‌کنند، رها کند تا سیستم بازار و واردات بر اساس عرضه و تقاضا شکل گیرد.

❧ مگر تا پیش از این واردات بر اساس نیاز بازار نبوده است؟ تقریباً دو سال پیش بود که وزارت بازرگانی سابق در فراخوانی اقدام به انتخاب مباشر و امضای تفاهم‌نامه کرد. در این بین رفتار و عملکرد نشانیه وزارت بازرگانی موجب شد تا عقد قرارداد برای واردات نزدیک به یکمیلیون و یکصد هزار تن گوشت انجام شود —این در حالی بود که نیاز بازار یک‌دهم این میزان بود. عملکرد وزارت بازرگانی سابق در این موضوع موجب شد تا یک فضای کارتل و بازار رقابتی ناهمال در بازارهای جهانی شکل گیرد و از این رهگذر برزیل به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده گوشت به ایران نتوانست با یک پروسه برنامه‌ریزی‌شده، در عرض کمتر از شش ماه قیمت هر تن گوشت را تا ۷۰۰ پورو افزایش دهد.

❧ به نظر می‌رسد سود ناشی‌شده تا ۳۰۰ درصد واردات گوشت دلیل ایجاد انحصار توسط شرکت‌های اقماری و برخی از تجار بوده است؟

در وضعیت فعلی واردات گوشت قرمز گوساله در بهترین شرایط ۱۰ درصد سود خواهد داشت اما در زمانی که وزارت بازرگانی اقدام به انتخاب مباشر و عقد قرارداد می‌کرد، مباشران منتخب از امتیازهای خوبی از جمله معرفی به بانک برای دریافت

پی‌درپی بوده است. با عنایت به اینکه در جدول‌های پیوست مکاتبات وزارت جهاد کشاورزی در برخی موارد تصریح به تعرفه فصل با افزایش حقوق ورودی و نه ممنوعیت واردات شده است، بنابراین مکاتبات موخر آن وزارتخانه مبنای عمل است. خدایی تصریح کرد: در نامه‌های ارسالی وزارت جهاد کشاورزی به وزارت صنعت، معدن و تجارت ابهام، کلی گویی و مشخص نبودن مصادیق کالا و محصولات کشاورزی به‌وضوح دیده می‌شود. در مقابل این اظهارات معاون مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت، معاونان وزارت جهاد کشاورزی نیز بی‌کار ننشسته‌اند و همچنان بر اظهارات گذشته خود پافشاری کرده، اعلام می‌کنند که واردات میوه ممنوع بوده اما بدون مجوز وزارت جهاد میوه به کشور وارد شده است. در همین خصوص محمدعلی نیکبخت، معاون اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی، با تاکید بر اینکه واردات انواع میوه همچنان ممنوع است از ثبت سفارش واردات میوه ۱۴ ماه پس از اعلام ممنوعیت خبر می‌دهد. معاون اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی به ایسنا اعلام کرد: با وجود اعلام شفاف و واضح ممنوعیت ثبت سفارش انواع میوه و همچنین تاکید بر وارد نشدن آنها از نیمه شهریور سال گذشته به وزیر صنعت، معدن و تجارت، مهر و آبان امسال (۱۴ ماه پس از ابلاغ وزارت کشاورزی) واردات میوه ثبت سفارش شده که جای سوال است میده‌های ممنوعه چگونه و از کجا مجوز واردات گرفته‌اند؟ وی از اقدامات انجام‌شده از سوی این وزارتخانه برای جلوگیری از واردات،

اقتصاد

واردات گوشت در گفت‌وگو با رییس اتحادیه واردکنندگان این کالا

شیر تو شیر واردات در بازار گوشت

تسهیلات و تأمین مالی بر خوردار بودند. ضمن اینکه این مباشران از عملکرد نامناسب وزارت بازرگانی و ایجاد رقابت کاذب بهترین بهره‌بردار را کرده و زمانی گوشت را به کشور وارد کردند که قیمت‌ها در بازارهای جهانی به ازای هر تن بیش از ۵۰۰ پورو افزایش یافته بود و فروش گوشت به قیمت روز سود خوبی را نصیب آنها کرد. از طرفی برخی از تجار نیز اقدام به وارد کردن گوشت گاویش هندی کرده‌اند اقدامی که در سال‌های گذشته نیز به عنوان مختلف رخ داده است. از آنجا که گوشت گاویش‌های هندی قابل خوردن نبوده و قیمت آن بسیار پایین است در این موارد می‌توان سوده‌ای ۳۰۰ تا ۴۰۰ درصدی را تصور شد. در واردات گوشت گوساله حقیقت غیرقابل انکار این است که قسط اصلی استفاده سندگان از نظر کیفی و کمی برزیل بوده و در صورتی که معامله در شرایط برابر و در یک فضای بدون تنش باشد قابل توجیه است با توجه به اینکه نیاز گوشت کشور به‌راحتی و با کیفیت مناسب از این کشور تأمین می‌شود جای سوال دارد که چرا و به چه دلیل باید شاهد واردات گوشت گاویش‌های هندی به کشور باشیم.

❧ محاسبه کسب سود از این طریق اصلا درست نیست ولی مطرح شدن آن از طرف اتحادیه‌ای که به نوعی در این بازار به بازی گرفته نشده است را هم می‌توان به حساب تسویه‌حساب گذاشت چه تضمینی وجود داشت که شما هم راه کنونی را نروید؟

اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز و سفید از ابتدا با برنامه و چارت سازمانی مناسب پس از طی مراحل قانونی و برگزاری مجمع زیر نظر اتاق بازرگانی و صنایع و معادن فعالیت خود را آغاز کرد. یکی از برنامه‌های این اتحادیه که مورد استقبال وزیر صنعت، معدن و تجارت و بعضی از معاونان وی نیز قرار گرفته بود بحث شکستن انحصار برزیل بود که در همین راستا با برخی از کشورهای مستعد و دارای محصول با کیفیت نیز مذاکره کرده بودیم. یکی دیگر از برنامه‌های این اتحادیه واردات دام زنده مولد خوش‌نژاد بود تا از این طریق تولید داخلی را توجیه‌پذیر کرده تا در درازمدت ضمن خودکفایی در این بخش واردات نیز به حداقل خود برسد. به‌طور کلی می‌توان گفت اگر اتحادیه از حمایت‌های قانونی برای پیش‌برد امور و برنامه‌های ترسیم‌شده برخوردار بوده، قطعاً مانع از ورود گوشت‌های آلوده یا گوشت گاویش‌های هندی می‌شد و با توجه به تعهد و ضمانتی که بخش خصوصی در این گونه امور دارد به‌طور قطع در صورت بروز چنین اتفاقی دستگاه‌های متولی می‌توانستند به‌راحتی موضوع را پیگیری کنند بر اساس این گزارش، وجود مافیای واردات در بخش‌های مختلف و نقش دولتی‌ها در واردات یکی از موضوعاتی بوده که همواره محل مناقشه‌اهالی اقتصاد ایران بوده است؛ پدیدهای که رئیس اتحادیه واردکنندگان گوشت قرمز نیز آن را تأیید می‌کند و واردات گوشت را معضلی برای اقتصاد ایران می‌داند اما به نظر شما چرا باوجود همه این حرف‌ها باز هم واردکنندگان بی‌پرو میدان هستند؟ اگر باور نمی‌کنید به گوشت‌های هندی و برزیلی نگاه کنید.

متهم کرد. علیرضا سائلی با افزایش پشت پرده واردات بی‌رویه میوه، مدعی شد که این کار در پی تبانی وزارت صنعت، معدن و تجارت با گمرک ایران اتفاق افتاده است. وی به مهر اظهار داشت: پیش از این، وزارت جهاد کشاورزی بر ممنوعیت واردات میوه تاکید کرده بود اما مسئولان وزارت صنعت، معدن و تجارت، با توجه به ممنوعیت‌های اعلام شده اقدام به صدور مجوز واردات میوه کردند. سائلی در واکنش به مصاحبه‌های اخیر معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت متذکر شد افرادی که در رابطه با واردات میوه در حال حاضر اظهار نظر می‌کنند با هماهنگی اداره گمرک، مجوز واردات میوه را صادر کرده‌اند. این مقام مسوول در وزارت جهاد کشاورزی ضمن هشدار به مسئولان وزارت صنعت، معدن و تجارت در مورد واردات بی‌رویه میوه اعلام کرد: در صورتی که این شرایط ادامه یابد، بدون شک اسناد و مدارک لازم را برای شفاف‌سازی موضوع و اطلاع‌رسانی دقیق ارایه می‌کنیم.

کاهش تعرفه واردات میوه به ۴ درصد

مشاور وزیر جهاد، وزارت صنعت را تهدید می‌کند که اسناد و مدارک لازم را منتشر خواهند کرد تا موضوع روشن شود اما هنوز معلوم نیست چرا این وزارتخانه که مسوول حمایت از کشاورزان و باغداران داخلی است با وجود چند هفته تقابل و متهم شدن به صدور مجوز واردات مدارکی را که در دست دارد برای پیدا شدن مقصر واردات ارایه نمی‌کند، چرا که داستان واردات به اینجا ختم نمی‌شود و با وجود اینکه چند هفته‌ای است واردات به تنش سختی بین دو وزارتخانه تبدیل شده، دیروز فارس خبری را منتشر کرد که بازی واردات را داغ از قبل می‌کند.

ایسن خبرگزاری به نقل از یک مقام آگاه از کاهش تعرفه واردات میوه از ۱۵ بهمن به چهار درصد برای تنظیم بازار خبر داد و این در حالی بود که به گفته معاونان وزیر جهاد کشاورزی واردات میوه تا پایان سال ممنوع است. این مقام مسوول در وزارت صنعت، معدن و تجارت گفته که با مجوز وزارت جهاد کشاورزی تعرفه واردات میوه از ۱۵ بهمن ماه چهار درصد می‌شود. وی ادامه داده است: برای تنظیم بازار میوه شب عید تعرفه واردات میوه به‌ویژه سیب و پرتقال از ۱۵ بهمن ماه چهار درصد می‌شود. این مقام مسوول اظهار داشته که چون در کشور موز تولید نمی‌شود تعرفه واردات آن همیشه چهار درصد است. به این ترتیب به نظر می‌رسد بازی واردات ممنوعه‌ها همچنان ادامه داشته باشد، چرا که وزارت جهادی‌ها از ممنوعیت واردات تا پایان سال می‌گویند و یک مقام مسوول در وزارت صنعت از کاهش تعرفه واردات برای تنظیم بازار شب عید خبر می‌دهد که قطعاً بازی را برتنش تر خواهد کرد.

آمارها ۵ سال است که به‌روز نمی‌شوند

سکوت آماری درباره صنعت و معدن محمدجواد به‌آبادی

■ در حالی که براساس قانون برنامه پنجم توسعه، مرکز آمار ایران تنها مرجع اعلام رسمی آمارهای کشور شناخته شده، این مرکز تاکنون در رابطه با انتشار یا به‌روزرسانی آمارهای صنعتی و معدنی فعالیت چندانی از خود نشان نداده است. در حال حاضر با مراجعه به سایت مرکز آمار ایران می‌توان به سادگی فهمید که جدیدترین اطلاعات مرکز آمار ایران —برابر درباره بخش صنعت و معدن ایران مربوط به پنج سال پیش یعنی سال ۱۳۸۵ است. این در حالی است که در این مدت بخش صنعت و معدن ایران شاهد تحولات چشمگیری بوده که برنامه‌ریزی برای آینده این بخش به گفته کارشناسان، بدون وجود آمار دقیق و به‌روز عملاً غیرممکن است. تعلل مرکز آمار ایران درباره به‌روزرسانی آمارهای بخش صنعت و معدن باعث شد وزارت صنایع و معادن سابق سال گذشته طرح به‌روزرسانی اطلاعات واحدهای صنعتی و معدنی را به اجرا درآورد؛ اگرچه اطلاعات و جزئیات مربوط به اجرای این طرح نیز تاکنون در اختیار رسانه‌ها قرار نگرفته است. فعالیت کم‌رنگ مرکز آمار ایران در حوزه صنعت و معدن حتی باعث به وجود آمدن اختلاف‌های زیادی بین وزارت صنعت، معدن و تجارت و بانک مرکزی درخصوص اعلام نرخ ارزش افزوده بخش صنعت و معدن کشور شده است؛ به طوری که هریک از این دو نهاد عدد متفاوتی را به عنوان نرخ رشد ارزش افزوده صنعت و معدن کشور اعلام کرده‌اند. از سوی دیگر نبود آمار و اطلاعات به‌روز در حوزه صنعت و معدن باعث شده حتی بعضا رسانه‌ها نیز در تحلیل‌ها و بررسی‌های خود دچار مشکل شوند، البته استفاده از آمارهای خارجی تا حدودی توانسته این خلأ آماری را پر کند؛ هرچند بسیاری از منابع خارجی نیز به دلیل همین مساله در بسیاری از مواقع آمار کهنه‌ای را درباره وضعیت ایران منتشر می‌کنند.

تاریخچه آمارگیری صنعتی

نخستین سرشماری صنعتی کشور در مردادماه ۱۳۴۲ توسط اداره کل آمار عمومی وقت انجام شد. از سال ۱۳۴۳ تا ۱۳۵۱ وزارت اقتصاد وقت به تهیه آمار از اطلاعات صنعتی کشور اقدام کرد و از سال ۱۳۵۲ به بعد، این وظیفه به وزارت صنایع و معادن وقت محول شد. برای نخستین بار مرکز آمار ایران در سال ۱۳۵۱ سرشماری کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارگر و بیشتر) را تا سال ۱۳۶۶ (به جز سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷) انجام داد. در سال ۱۳۶۷ طرح جامع آمارگیری صنعتی تهیه و به انجام تغییراتی تا سال ۱۳۷۰ ادامه یافت. با توجه به اینکه قسمت اعظم تولید بخش صنعت مربوط به کارگاه‌های بزرگ صنعتی (۱۰ نفر کارگر و بیشتر) است، مرکز آمار ایران دوباره اجرای طرح آمارگیری از کارگاه‌های بزرگ صنعتی را در سال ۱۳۷۱ آغاز کرد که تا سال‌های ۱۳۷۲ و ۱۳۷۳ نیز ادامه یافت.

سرشماری عمومی صنعت و معدن از مرحله اول با هدف جمع‌آوری اطلاعات چارچوبی تمامی فعالیت‌های اقتصادی کشور در پاییز سال ۱۳۷۳ به اجرا درآمد و مرحله دوم سرشماری با هدف تهیه اطلاعات تفصیلی مربوط به بخش‌های صنعت و معدن در سال ۱۳۷۴ انجام شد. در سال ۱۳۷۶ با استفاده از چارچوب فوق و کارگاه‌های شناسایی‌شده بعد از سال ۱۳۷۳، همزمان برای گردآوری آمار سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ کارگاه‌های صنعتی کشور اقدام شد. در سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۶ با توجه به اهمیت فعالیت‌های صنعتی خانوار، طرح آمارگیری از خانوارهای دارای فعالیت صنعتی در قالب طرح سرشماری عمومی صنعت و معدن با روش نمونه‌گیری به مرحله اجرا درآمد. از سال ۱۳۷۷ سرشماری از کارگاه‌های صنعتی دارای ۱۰ نفر کارگر و بیشتر هرسال انجام می‌شود و ۱۰ نفر کارگر و بیشتر برای تعداد و مشخصات مختلف صنعتی جمع‌آوری و منتشر می‌شود. در سال ۱۳۸۱ طرح سرشماری عمومی کارگاهی با هدف جمع‌آوری اطلاعات چارچوبی فعالیت‌های اقتصادی کشور اعم از کارگاه‌ها و خانوارها انجام شد.

در سال ۱۳۸۲ با استفاده از چارچوب کارگاهی سال ۱۳۸۱ و انتخاب حدود ۵۰هزار نمونه، کارگاه‌های صنعتی دارای کمتر از ۱۰ نفر کارگر به صورت نمونه‌گیری و کارگاه‌های دارای ۱۰ نفر کارگر و بیشتر نیز با روش سرشماری و بیشتر با روش سرشماری مورد آمارگیری قرار گرفت. آمارگیری از فعالیت‌های مربوط به معادن کشور و انتشار مستمر نتایج آن، از سال ۱۳۳۳ توسط وزارت صنایع و معادن وقت آغاز شد. این آمارها هر سال همزمان با انتشار آمارهای صنعتی، در ضمیمه نشریه مذکور به چاپ می‌رسید، ولی از سال ۱۳۹۹ آمارهای مربوط در نشریه‌ای مستقل تحت عنوان آمار فعالیت‌های معدنی ایران منتشر شد.